

המצוות התלויות בארץ מצוות המביאות לשלמות

א. ט"ו בשבט - תזכורת לעניין המצוות התלויות בארץ

התאריך חמישה עשר בשבט מביאנו לעסוק בא"י וענייניה ובמצוות התלויות בה, מדוע?

הסבירו ע"פ כל אחד מן המקורות הבאים:

* "לפי שיש בראש השנה זה מעניין ארץ ישראל. כי ביום זה מתחדש כח האדמה שבא"י להניב תנובתה ולהוציא פירותיה ולהראות שבחה: ורב שבחה של ארץ ישראל על פירות האילן נאמר, ככתוב (דברים ח') "ארץ חיטה ושעורה וגפן ותאנה ורימון ארץ זית שמן ודבש", הרי שבחה של ארץ ישראל בשני מיני דגן וחמשה מיני פירות האילן, שדבש האמור כאן בדבש תמרים הכתוב מדבר. יום שאדמת ארץ ישראל מחדשת בו כחותיה להוציא שמנה ודובשה, יום של שמחה הוא לישראל נוחליה, אוהביה ומצפיה." (תודעה, שבט).

* חמישה עשר בשבט הוא ראש השנה לשנות המעשר ושביעית של פירות האילנות. ולשנות ערלה רבעי וביכורים. (ע"פ מסכת ר"ה).

* "בט"ו בשבט נפתחת שנת המעשרות החדשה של פירות האילן. תהליך ההבראה והתרעננות הטבע המתחולל בעקבות החורף, הושלם ברובו הגדול. ואפשר כבר להבחין בסימני המרץ של מיץ ההפראה הטרי והלשד המחודש הזורם מעתה בעורקי החיים של עצי הפרי. לפיכך מונה החוק היהודי את שנת הולדתן של הפירות מיום זה, חמישה עשר בשבט, וקובע בהתאם לכך את סדרן של החובות המוטלות על חקלאי בישראל בפרוס חניטת יבול השנה החדשה" (רשר"ה, מעגלי שנה - שבט).
לתשומת לב, "החובות המוטלות על החקלאי בישראל" - מהן?

ב. המצוות התלויות בארץ - מלוות את החקלאי היהודי

"בארץ ישראל, הארץ אשר בה תמצא תורתנו הקדושה את הרקע המושלם לצרכי קיומה, לא יגדל ולא יפרח שום צמח העשוי להעניק ליהודי הנאה, בלי שום תמורה - זכות בלא חובה. כך, הנאה אשר יפיק היהודי מאדמתו, קשורה ללא ויתורים בחוב מסויים. ורק מילוי חובתו זו הוא הנוסך בהנאה את צוף מתיקותה, בהעלותו את האנוכי - בהמי לדרגה עילאית של האנושי - אלקי. היום הזה יש בו, איפוא, משום סמליות רבה ביחס למהות החיים השוטפים של הציבור ושל כל יחיד מבני העם היהודי." (רשר"ה, מעגלי שנה שבט).

אין דבר המסב לחקלאי הנאה כעבודת הקרקע לכל שלביה וסוגיה.

והנה "כל הנאה אשר יפיק היהודי מאדמתו" - בחריש בזריעה בקציר, כשמביא היבול לאוצרותיו וכשמניחו על שלחנו - "קשורה ללא ויתורים בחוב מסויים".

אלו מן המצוות התלויות בארץ (ולא רק הן) מלוות כל שלב ושלב מהנ"ל?

חריש: "לא תחרוש בשור וחמור"

זריעה: _____

קציר: _____

הבאת היבול לאוצר: _____

אכילה מן היבול: _____

ג. המצוות התלויות בקרקע א"י (תרומות, מעשרות, בכורים, חלה, לקט, שכחה, פאה, פרט, עוללות, שביעית, ערלה, רבעי, כלאי הכרם, כלאי זרעים, חדש) - **מצוות המשלימות את מקיימן**

המצוות התלויות בארץ מחנכות את האדם ומסייעות לו להשלים את עצמו בכל חלקי האישיות שלו, הסבירו כיצד תורם קיומן של מצוות אלו לתחומים הבאים:

בין אדם למקום	בין אדם לחברו	בין אדם לעצמו
חזקת האמונה והבטחון בה'	חינוך לרחמנות ולמידות	עקירת הגאווה, ריסון עצמי. התמסרות ללימוד תורה.

ד. מפני מה נתאוה... לארץ ישראל

במדרש (ב"ר ל"ט ח'):

"בשעה שהיה אברהם מהלך בארם נהרים ובארם נחור. ראה אותן אוכלים ושותים ופוחזים. אמר: הלואי לא יהא לי חלק בארץ הזאת. וכיון שהגיע לסולמה של צור, ראה אותן עסוקין בניכוש בשעת הניכוש, בעידור בשעת העידור, אמר: הלואי יהא חלקי בארץ הזאת. אמר לו הקב"ה: "לזרעך אתן את הארץ הזאת"

מה מיוחד בעיסוקם של בני ארץ ישראל בניכוש בשעתו ובעידור בשעתו שמצאו כ"כ חן בעיני אברהם אבינו (ע"פ מה שלמדנו לעיל)?

מסכת בבא בתרא: "מפני מה נתאוה משה רבינו ליכנס לארץ ישראל? וכי לאכול מפריה הוא צריך? או לשבוע מטובה הוא צריך? אלא אמר משה: הרבה מצוות נצטוו ישראל ואין מתקיימים אלא בארץ ישראל. אכנס אני לארץ כדי שיתקיימו כולן על ידי". דוקא המצוות התלויות בארץ, ולא קדושתה המיוחדת וכו' גרמו למשה רבינו להתאוות להכנס לא"י. איך נסביר זאת?
